

Két szomszédvár – I.

2009 július 04. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

A Vág völgye Ruttka és Zsolna között annyira összesz?kül, hogy a Kis-Fátra 1500–1700 méter magas hegyei

között alig bírja keresztültörni magát a folyó a sztrecsnói szoros kanyarulatain – írja a várról szóló ismertetésében Szombathy Viktor. – A hegyszoros több mint tíz kilométer hosszú, s az egész középkorban csak szorosan a Vág mellett kanyargott egy keskeny út. Ez az út kereskedelmi és hadászati szempontból igen fontos volt, mi sem természetesebb tehát, mint az, hogy ebben a hegyszorosban egymással szemben egy-egy vár épült. A jobb parti vár neve Óvár, a bal partié Sztrecsnó (másképpen: Sztrecsény). Szinte egymást ?rzik. Óvár vámoló hely volt, hisz a Vág tutajosait is jól lehetett innen ellen?rizni. De Turóc, Liptó és Trencsén megye egyik legfontosabb közlekedési és védelmi pontja is volt. Óvár az 1200-as, Sztrecsnó az 1300-as évek elején épült. Hívták akkoriban Óvárt Varinnak is, másképpen: Várna várának. (Persze az igazi Várna, az 1444-ben vívott csata színhelye a mai Bulgáriában van.) A XIII. században Óvár tulajdonosai a Balassák ?sei voltak, több liptói birtokkal együtt: a Detrefiek. A két vár a XIII. század végén Csák Máté kezébe került; er?szakkal ragadta el a királyválasztási zavarok idején a régi tulajdonosoktól, s húsz évig maradt a birtokában. Eközben az eredetileg gótikus stílusban épült várat folyton fejlesztették. Csák Máté halála után Dancs f?ispán kapta, a liptói f?úr.”
Hogy melyik király jutott el?ször Óvár birtokába, nem sikerült kideríteni – írja Mednyánszky Alajos 1825-ben megjelent útikalauzában. „De hogy I. Ulászló idejéig a véd?rségnek királyi várnagyok parancsnokoltak, kétségtelen, hiszen az utolsónak még a nevét is tudjuk – Jan Czapek (Bakocska) –, aki a királlyal együtt jött lengyel volt. Ulászló uralkodása idejét?l fogva lett a vár el?bb h?bérként a király hatalmas párthívéé, Szentmiklósi Pongrácé, majd örökösen, Corvin Mátyás kezéb?l, tartozékaival egyetemben az ?snemes, még az Árpádok korában Csehországból bevándorolt Pongrácz nemzetség birtoka, és bár ez a nemzetség több ágra szakadt, el?nevét, amely a közös származásra utal, Óvárról választotta.” 1443-tól így hívták magukat: Óvári és Szentmiklósi Pongrácz család. Róluk, illetve a család utolsó sarjáról szól Mikszáth emlékezetes regénye, a Beszterce ostroma. A bevezet?jéb?l idézek: „A Pongrácz család története tele van középkori fénnyel, ragyogással. Szentmiklósi Pongrácz, kinek fejedelmek voltak adófizet?i, Pongrácz Péter, a legszebb magyar levente, ki iránt egy királyné gerjedt boldogtalan szerelemre, a nagy pallosú Pál, török fejek lekaszabolója, megannyi vitéz ?s, annyi délceg Pongrácz kisasszony, harmatos arcú, tollas kalapú, aranyos cipell?j?, nagy történelmi alakok anyái kés?bb, fehér ruhás várkísértetek a legkés?bb… Olyan ez a családi történelem, mint egy mélységes tó.”
A két szomszédvár közül Óvár hamarabb veszítette el katonai jelent?ségét, mint Sztrecsnó. Hamarább is kezdett pusztulni. A Pongráczok leköltöztek a várból; a Vág partján, Krasznyánban építettek maguknak új kastélyt; Óvárt sorsára hagyták, bár egy ideig hely?rség maradt benne.

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló